

21.12.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö  
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö 7.11.2017  
TEM/2072/03.01.01/2017; TEM069:00/2017

---

## Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työtömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

---

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee työnhakijan mahdollisuutta opiskella lyhytkestoisia opintoja menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen. Esityksen mukaan työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä, jos opinnot kestävät enintään kuusi kuukautta ja antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Työttömällä säilyisi opintojen aikana työtömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvollisuus hakea kokoaikatyötä sekä osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin niitä hänelle tarjottaessa. Opiskelu ei lähtökohtaisesti olisi pätevä syy kieltäytyä työstä tai palvelusta.

Esitysluonnoksen mukaan tavoitteena on tukea ja sujuvoittaa työttömien mahdollisuuksia parantaa opiskelemalla työllistymisen ja yritystoiminnan aloittamisen edellytyksiä. Esitys mahdollistaisi päätoimisen opiskelun työtömyysetuudella. Esityksen tavoite työttömien mahdollisuuksien parantamisesta on sinänsä kannatettava. On kuitenkin huomattava, että Suomen työmarkkinoilla on kohtaanto-ongelma myös osaamisen suhteen. Työttömiä tulisi kannustaa kouluttautumaan, mutta kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi valitun koulutuksen ja sen tuoman osaamisen tulisi olla sellaista, jolle työmarkkinoilla on käyttöä tai josta on jopa pulaa.

Kuten Suomen Yrittäjät on jo asian aikaisemmassa valmisteluvaiheessa todennut, opintoihin kannustamisen tulisi tapahtua työttömyysturvajärjestelmän sijasta opintososiaalisia etuuksia kehittämällä. Tämä voisi tapahtua laajentamalla aikuiskoulutustuen käyttöalaa siten, että myös työttömät henkilöt olisivat päässeet sen piiriin.

Opiskelu ei olisi esityksen mukaan pätevä syy kieltäytyä työstä tai työllistymistä edistävästä palvelusta. On kuitenkin muistettava, että työttömyysetuuksien tehtävä on turvata työttömän henkilön toimeentulo ja työttömyysturvajärjestelmän tavoitteena on, että työttömyysetuusjaksot jäisivät mahdollisimman lyhyiksi, eli ihmiset siirtyisivät mahdollisimman nopeasti takaisin työelämään.

Ehdotus merkitsee poikkeusta tähän pääsääntöön, sillä nykytilan mukaan opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää työ- ja elinkeinotoimiston harkintaa. Jotta työttömyysturvajärjestelmän pääasiallinen tarkoitus toteutuisi, olisi tärkeää huolehtia siitä, ettei työ- ja elinkeinotoimistoihin muodostu sellaista soveltamiskäytäntöä, jossa lyhytaikaisia opintoja suorittavat henkilöt jäävät koko kuuden kuukauden ajaksi käytännössä automaattisesti työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen tai työhönsoitusten ulkopuolelle.

Ehdotuksen mukaan työttömyysetuutta maksettaisiin opiskelun ajalta ilman työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavia korotuksia ja kulukorvausta. Työttömyysetuudella tuettavat opinnot olisivat ensisijaisesti ehdotettavan sääntelyn (ei korotuksia ja kulukorvauksia) piirissä. Etusijäsäännös on tarpeen, jotta on selvää, että työttömänä suoritettavat opinnot ovat ensisijaisesti ehdotettavan kuuden kuukauden säännön piirissä, eikä opintojen ajalta voitaisi pääsääntöisesti maksaa korotettua etuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettulla tavalla.

Esityksen mukaisten opintojen tulisi parantaa työttömän henkilön ammatillisia valmiuksia tai tukea yritystoimintaa. Esitysluonnoksen mukaan tätä edellytystä tulkittaisiin laajasti. Olisi kuitenkin tärkeää varmistaa, että työttömyysetuudella tuettavat opinnot olisivat aidosti työllistymistä tai yritystoimintaa tukevia. Kaikki opinnot eivät paranna työttömän henkilön mahdollisuuksia työmarkkinoilla, joten olisi tarpeen täsmentää niitä opintoja, jotka voisivat olla ehdotuksen piirissä. Jotta opintojen tarkoituksenmukaisuudesta ja laadusta voidaan varmistua, työ- ja elinkeinotoimiston tulisi voida varmistaa opintojen soveltuvuus työttömyysetuutta saavalle.

Kuten esitysluonnoksessa on todettu, ehdotukseen liittyy vaikeasti ennakoitavia vaikutuksia, minkä vuoksi on vaikea arvioida ehdotuksen todellisia kustannuksia ja mahdollisia hyötyjä. Esityksen vaikutuksia työttömyysturvajärjestelmän kuluihin ja työllisyyden edistymiseen tuleekin seurata tarkoin. Erityisesti on kiinnitettävä huomioita siihen, onko ehdotuksella tosiasiallisia vaikutuksia työllistymiseen opiskelun jälkeen. Työttömyysjakso voi opintojen vuoksi pidentyä, mutta esitysluonnoksessa on todettu, että opinnot voivat nopeuttaa työpaikan löytymistä. Tätäkin vaikutusta on seurattava ja arvioitava tarkasti.

Myös ehdotuksen vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen on syytä seurata. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, ne työnhakijat, joilla ei ole nykyisin omaehtoisen opiskelun tukemisen edellyttämää koulutustarvetta, olisi jatkossa mahdollisuus saada työttömyysetuutta enintään kuusi kuukautta kestävien opintojen ajalta. Vaikka tarkoitus ei ole luoda opintotukea korvaavaa etuusjärjestelmää ja vaikka aiemmin harjoitettujen opintojen osalta siirtäminen opintotuelta työttömyysetuudelle on rajoitettu, on tarpeen seurata myös sitä, tapahtuuko tosiasiaassa siirtymää opintososiaalisilta eduilta työttömyysetuudelle.

Kunnioitavasti  
Suomen Yrittäjät

Janne Makkula  
työmarkkinajohtaja

Albert Mäkelä  
asiantuntija